

Näringsutskottets betänkande 2024/25:NU21

Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens lagförslag om ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering. Lagförslaget innebär att radio- och tv-företag inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering samt att regeringens rätt att meddela föreskrifter tydliggörs. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 med undantag för den del som rör regeringens rätt att meddela föreskrifter som föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om olika immaterialrättsliga frågor. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och gällande rätt. Exempel på frågor som tas upp i motionsyrkandena är upphovsrätt och artificiell intelligens (AI), åtgärder mot patentintrång och kunskapsfrämjande insatser på immaterialrättens område.

I betänkandet finns 15 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:137 Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering7

 Utskottets ställningstagande.....7

 Frågor som rör upphovsrätt8

 Utskottets ställningstagande.....18

 Frågor som rör patent21

 Utskottets ställningstagande.....26

 Övriga frågor som rör immaterialrätt27

 Utskottets ställningstagande.....31

Reservationer34

 1. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (S).....34

 2. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (SD).....34

 3. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (MP)35

 4. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats, punkt 3 (SD, C).....36

 5. Övrigt om upphovsrätt, punkt 4 (SD)37

 6. Övrigt om upphovsrätt, punkt 4 (C)38

 7. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (S).....39

 8. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (SD).....40

 9. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (V)41

 10. Övrigt om patent, punkt 6 (S)41

 11. Övrigt om patent, punkt 6 (SD)42

 12. Nationell strategi för immaterialrätt, punkt 7 (C)43

 13. Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 8 (S)44

 14. Kunskap om immaterialrätt, punkt 9 (S)44

 15. Övrigt om immaterialrätt, punkt 10 (S, V)45

Särskilt yttrande.....47

 Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 8 (SD)47

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....48

 Propositionen48

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2548

Bilaga 2

Regeringens lagförslag53

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

1. Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:137.

Frågor som rör upphovsrätt

2. Upphovsrätt och AI

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8,

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 26,

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7,

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 34 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (MP)

3. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 7,

2024/25:1342 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 15,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 och

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 15.

Reservation 4 (SD, C)

4. Övrigt om upphovsrätt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:154 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S),

2024/25:336 av Lars Mejern Larsson (S),

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 6,

2024/25:1344 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 11 samt

2024/25:2987 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD).

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

*Frågor som rör patent***5. Stöd vid patentintrång**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:847 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5–7,

2024/25:1963 av Margareta Cederfelt (M) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 24.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V)

6. Övrigt om patent

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 23 och 28.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (SD)

*Övriga frågor som rör immaterialrätt***7. Nationell strategi för immaterialrätt**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1878 av Lili André (KD) och

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 12 (C)

8. Kunskapscentrum för immaterialrätt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 27.

Reservation 13 (S)

9. Kunskap om immaterialrätt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:550 av Markus Selin (S) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1263 av Aida Birinxhiku (S) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26.

Reservation 14 (S)

10. Övrigt om immaterialrätt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1815 av Peter Ollén (M) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 29.

Reservation 15 (S, V)

Stockholm den 15 maj 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Fredrik Olovsson (S), Mats Green (M), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Eric Palmqvist (SD), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Johnny Svedin (SD), Louise Eklund (L), Angelica Lundberg (SD), Aida Birinxhiku (S), Lili André (KD) och Linus Lakso (MP).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2024/25:137 Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering. Inga motioner har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlar utskottet också 38 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25 som rör immaterialrättsliga frågor.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1, och i bilaga 2 finns regeringens lagförslag.

Utskottets överväganden

Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om att radio- och tv-företag inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering samt om regeringens förskrivningsrätt.

Propositionen

Regeringen föreslår i propositionen nya regler på upphovsrättsområdet som innebär att radio- och tv-företag inkluderas i ersättningsordningen för privatkopiering och ges motsvarande rätt till ersättning som övriga ersättningsberättigade rättighetshavare. Förslaget syftar till att anpassa svensk rätt till en dom från EU-domstolen. I propositionen föreslås även att det tydliggörs när regeringen får meddela föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder.

Regeringen beslutade i februari 2025 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i lagrådsremissen för ärendet. Av propositionen framgår att Lagrådet inte hade några synpunkter.

Lagändringen om radio- och tv-företag föreslås träda i kraft den 1 januari 2026, och lagändringen som rör regeringens rätt att meddela föreskrifter föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anges i propositionen bör anta regeringens lagförslag. Propositionen tillstyrks därmed.

Frågor som rör upphovsrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör upphovsrätt. Utskottet hänvisar till pågående arbete, gällande rätt och tidigare ställningstaganden.

Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (MP), 4 (SD, C), 5 (SD) och 6 (C).

Motionerna

Upphovsrätt och AI

I kommittémotion 2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 34 anges att regeringen bör följa utvecklingen på upphovsrättsområdet och vidta nödvändiga åtgärder.

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om behovet av en fungerande upphovsrätt i ljuset av utvecklingen inom AI. Motionärerna anser att upphovsrätten behöver moderniseras för att regelverket ska fungera i ett alltmer digitaliserat samhälle, varför det krävs ytterligare anpassningar av upphovsrätten till den tekniska utvecklingen och utvecklingen inom AI.

I kommittémotion 2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) anges att utvecklingen av AI har stor tillväxtpotential men att tekniken begränsas av osäkerhet kring upphovsrätten. Motionärerna menar därför i yrkande 8 att upphovsrätten bör moderniseras. Lagstiftningen bör uppmuntra utvecklingen av legala tjänster.

I kommittémotion 2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 26 anförs att regeringen omgående bör tillsätta en utredning i syfte att säkra upphovspersoners och utövande konstnärers rättigheter i ljuset av AI-utvecklingen. Ett likalydande yrkande framförs även i kommittémotion 2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) (yrkande 6). Därtill anförs i sist nämnda motion yrkande 7 att Sverige av denna anledning bör agera pådrivande inom EU för en översyn av den EU-gemensamma upphovsrättslagstiftningen.

Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

I kommittémotion 2024/25:1342 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör identifiera hinder i lagstiftningen som försvårar eller förhindrar möjligheterna till digital turism genom e-sport. Motionärerna menar att hindret är den lagstiftning som finns och som begränsar dokumentation av och rätten att digitalisera offentlig konst.

Tobias Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2024/25:1451 yrkande 10 att upphovsrätten bör revideras så att fri spridning av offentlig konst möjliggörs.

I kommittémotion 2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 15 anføres att bilder på offentlig konst bör kunna delas online utan restriktioner.

Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) anför i motion 2024/25:1191 yrkande 7 att panoramafriheten, som gör det möjligt att i fysiskt format publicera fotografier, filmer eller avmålningar av byggnader och konstverk placerade i det offentliga, även bör omfatta digital publicering av sådana bilder.

Övrigt om upphovsrätten

Jonas Andersson m.fl. (SD) varnar i kommittémotion 2024/25:1344 yrkande 4 för att den illegala digitala spridningen av film gör det svårt att få filmproduktioner att bli lönsamma och anser därför att regeringen bör överväga insatser mot illegal hantering av film.

I kommittémotion 2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 anför motionärerna att regeringen bör verka för att avskaffa regler på upphovsrättsområdet som står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning. Motionärerna anför även i yrkande 11 att regeringen bör överväga om upphovsrättens långa skyddstider är befogade utifrån moderna förhållanden.

I motion 2024/25:154 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S) betonas behovet av att artister och musiker får en rimlig del av de värden som streamningsekonomin genererar.

Lars Mejern Larsson (S) framhåller i motion 2024/25:336 att regeringen bör se över möjligheterna att göra det enklare att blockera illegala tjänster som innebär intrång i immateriella rättigheter.

I motion 2024/25:2987 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) anføres att regeringen bör arbeta på EU-nivå för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område.

Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) anför i motion 2024/25:1191 yrkande 6 att den s.k. kassettbandsavgiften bör avskaffas.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Immaterialrätten omfattar skydd av intellektuella prestationer och kännetecken och delas in i upphovsrätt och industriellt rättsskydd. Upphovsrätten ger skydd för musik, litteratur och annat konstnärligt skapande, medan det industriella skyddet omfattar skydd för tekniska lösningar genom patent, designskydd eller skydd för varumärken och andra varukännetecken. Immaterialrätten är i högsta grad internationell och påverkad av globaliseringen och

den tekniska utvecklingen. Det är vanligt att exempelvis musik, böcker och uppfinningar av olika slag får stor internationell spridning, samtidigt som de immateriella rättigheterna kan vara av stor ekonomisk betydelse för upphovspersonen eller uppfinnaren. Mot denna bakgrund har en allmän internationell rättsordning byggts upp på grundval av internationella konventioner. De två viktigaste konventionerna på det globala planet är Bernkonventionen av 1886 inom upphovsrätten och Pariskonventionen av 1883 inom det industriella rättsskyddet jämte otillbörlig konkurrens.

Inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) antogs 1994 Trips-avtalet (Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights). Avtalet förpliktar de avtalsslutande länderna att upprätthålla den standard som följer av de senaste textversionerna av Bern- och Pariskonventionerna. Genom Trips har en sammanhängande immaterialrättslig skyddsordning skapats med i princip en global omfattning. Inom EU bärs insatser inom immaterialrätten upp av flera centrala syften. En ökad harmonisering av medlemsstaternas immaterialrättsliga regleringar anses vara viktig för att skapa bättre konkurrensvillkor för aktörerna inom EU och främja EU-företagens internationella konkurrenskraft samt för att nationell lagstiftning inte ska hindra den fria rörligheten. Den juridiska formen för EU:s rättsakter inom immaterialrätten är ofta direktiv som ska genomföras i medlemsstaternas nationella lagstiftningar.

Allmänt om upphovsrätt

Upphovsrätten är den rätt som författare, kompositörer, konstnärer och andra upphovspersoner har till sina verk. Upphovsrätten omfattar resultatet av varje skapande verksamhet som uppnår en viss grad av originalitet (verkshöjd). Exempel på verk är romaner, filmer, dikter, musikaliska verk, sceniska verk, konstverk och datorprogram.

Bestämmelser om upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har enligt upphovsrättslagen vissa rättigheter till verket. Dessa rättigheter är dels ekonomiska, dels ideella. De ekonomiska rättigheterna innebär en rätt att förfoga över verket i två hänseenden. För det första har upphovspersonen en ensamrätt att framställa exemplar av verket. För det andra har upphovspersonen en ensamrätt att göra verket tillgängligt för allmänheten. Detta kan göras på fyra olika sätt, nämligen genom att verket överförs till allmänheten, genom att verket framförs offentligt, genom att exemplar av verket visas offentligt eller genom att exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten. Som utgångspunkt får ingen annan än upphovspersonen använda verket på dessa sätt utan upphovspersonens samtycke.

De ideella rättigheterna kan också delas in i två delar. Den ena innebär att upphovspersonen har rätt att anges när exemplar av hans eller hennes verk framställs eller när verket görs tillgängligt för allmänheten (rätten att bli namn-given). Den andra innebär att upphovspersonen har en rätt att sätta sig emot

att verket ändras så att upphovspersonens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks eller att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang att hans eller hennes litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks (rätten till respekt för verket). Ensambätten innebär alltså att den som vill utnyttja ett upphovsrättsligt skyddat verk som utgångspunkt måste ha samtycke av den som innehar upphovsrätten till verket. Det kan vara upphovspersonen själv eller någon som rätten har övergått till, t.ex. på grund av avtal eller dödsfall. I vissa fall måste alltså samtycke begäras från en annan rättsinnehavare än upphovspersonen (dvs. den som har skapat verket). Många gånger finns det flera upphovspersoner till ett och samma verk. För att förfoga över verket i dess helhet krävs då samtycke av samtliga upphovspersoner.

I de ekonomiska rättigheterna finns en rad inskränkningar som motiveras av hänsyn till olika allmänna eller enskilda intressen. Det är t.ex. tillåtet att utan tillstånd från upphovspersonen under vissa förutsättningar framställa exemplar av verk för privat bruk, att citera verk och att återge verk vid nyhetsrapportering i radio och tv.

På särskilda områden kan användning av skyddade verk även grundas på bestämmelserna om avtalslicens i upphovsrättslagen. Med avtalslicens avses att en part kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal upphovspersoner till verk på området som används i Sverige och därigenom få rätt att använda också verk av upphovspersoner som inte företräds av organisationen. Avtalet utsträcks alltså till att omfatta sådana utanförstående upphovspersoner (avtalslicensverkan). Syftet är att användaren ska kunna få alla de rättigheter som han eller hon behöver för sin verksamhet, samtidigt som upphovspersonerna ska få ersättning. Avtalslicens kan användas bl.a. vid utsändning och vidareändning av radio och tv.

Arbetsgrupp för en samlad inriktning för immaterialrätt

Regeringen meddelade den 14 februari 2025 att en arbetsgrupp har tillsatts i Regeringskansliet med uppgift att samordna frågor om immaterialrätt och bidra till att ta fram en inriktning för regeringens målsättningar på området. Regeringen anger att det är avgörande med kunskap om immaterialrätt och strategisk hantering av immateriella tillgångar för att svenska företag, innovatörer och kulturskapare ska lyckas på den svenska och internationella marknaden. I och med betydande samhällsutmaningar, hårdnande global konkurrens och snabb teknikutveckling ser regeringen behov av att arbeta strategiskt och samlat på immaterialrättens område på nationell och internationell nivå. Regeringens avsikt är att under året bjuda in svenska aktörer till rundabordsamtal där frågor om immaterialrättens centrala roll för ökat kulturskapande och innovations- och konkurrenskraft kommer att stå i fokus.

Patent- och registreringsverkets instruktion

I förordningen (2007:1111) med instruktion för Patent- och registreringsverket anges att verket ansvarar för ärenden om patent, varumärken och mönster. Patent- och registreringsverket (PRV) är internationell myndighet enligt förordningen (1978:218) om Patent- och registreringsverkets verksamhet som internationell myndighet enligt konventionen om patentsamarbete. Vidare är PRV enligt 5 kap. varumärkeslagen (2010:1877) varumärkesmyndighet i Sverige i ärenden om internationell varumärkesregistrering. Verket ska se till att de regelverk och rutiner verket disponerar över är kostnadseffektiva och enkla för medborgare och företag.

Därtill anges i verkets instruktion att PRV långsiktigt ska främja tillväxten samt stärka innovationsförmågan och konkurrenskraften i hela landet. Verket ska informera om och bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter.

PRV ska även tillhandahålla en förteckning över personer som har förklarat sig villiga att medla i tvister med anledning av åtgärder som vidtagits med stöd av 52 § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. PRV ska även tillhandahålla information om medling som tvistlösningsform i sådana tvister.

Enligt instruktionen får PRV bedriva uppdragsverksamhet, såsom att tillhandahålla konsulttjänster för granskning och annan rådgivning, ombesörja bevakning av avgifter för patent, varumärken och mönsterskydd, bedriva kurs- och utbildningsverksamhet samt tillhandahålla tjänster avseende verkets dokumentation. PRV får även bedriva tjänsteexport som är direkt kopplad till myndighetens verksamhetsområde och som ligger inom ramen för det uppdrag som anges i instruktionen eller i någon annan förordning.

Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

Upphovsrättslagen innehåller en inskränkning som gör det möjligt att fritt avbilda konstverk som är stadigvarande placerade på eller vid allmänna platser utomhus (24 § första stycket). Det innebär att det är tillåtet för var och en att t.ex. fotografera sådan konst. Den aktuella inskränkningen grundar sig i att alla och envar ska ha god tillgång till det offentliga rummet och att en upphovsperson som gett tillstånd till att hans eller hennes verk placeras där permanent också får acceptera ingrepp i sin ensamrätt. Frågan om huruvida en sådan avbildning eller ett sådant fotografi sedan får publiceras digitalt via internet utan krav på tillstånd från eller ersättning till upphovspersonen har prövats i domstol. Högsta domstolen har i ett beslut slagit fast att rätten att fritt avbilda upphovsrättsligt skyddade konstverk på offentlig plats inte innefattar en rätt för en ideell organisation att även publicera sådana avbildningar digitalt i en databas (NJA 2016 s. 212). Patent- och marknadsdomstolen har därefter i en dom uttalat att inte heller privatpersoner har rätt att publicera bilder av upphovsrättsligt skyddade konstverk på offentliga platser (mål nr PMT 8448-14).

Den sistnämnda domen är dock ett underrättsavgörande med ett begränsat prejudikatvärde.

I juli 2022 gav regeringen en särskild utredare (Anders Dereborg, lagman vid Attunda tingsrätt) i uppdrag att se över upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten, bl.a. det s.k. panoramaundantaget (dir. 2022:125). Syftet med översynen är att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. I uppdraget ingick att föreslå bestämmelser som säkerställer att det finns rimliga möjligheter att återge offentlig konst. Utredningen skulle ta ställning till hur bestämmelser om återgivning av konstverk som är placerade på eller vid allmän plats utomhus framöver ska utformas. Uppdraget redovisades till regeringen i januari 2024 i betänkandet Inskränkningarna i upphovsrätten (SOU 2024:4). Betänkandet remitterades under våren 2024. Förslagen i betänkandet och remissvaren bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

EU:s direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Inom EU pågick under 2016–2019 förhandlingar om ett nytt direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (det s.k. upphovsrättsdirektivet), som sedan antogs i april 2019. Enligt direktivet ska kommissionen tidigast den 7 juni 2026 genomföra en översyn av direktivet och lägga fram en rapport för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Direktivet kommer även att utvärderas i enlighet med det som gäller för EU:s arbete med bättre lagstiftning.

I juni 2022 överlämnade regeringen propositionen Upphovsrätten på den digitala inre marknaden (prop. 2021/22:278) med förslag till genomförande av upphovsrättsdirektivet till riksdagen. Förslagen i propositionen innebar bl.a. nya inskränkningar i upphovsrätten för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras. En ny ensamrätt för framställare av presspublikationer till sina publikationer föreslogs för att tidningsföretagen ska kunna få ersättning när deras material används på internet. Vidare föreslogs en ny avtalslicens för att underlätta för användare och rättsinnehavare att möjliggöra heltäckande avtal i situationer där presspublikationer utnyttjas på internet. Nya regler föreslogs också när det gäller ansvaret för leverantörer av tjänster på internet där användarna själva laddar upp material och nya bestämmelser som är avsedda att stärka avtalspositionen för upphovspersoner, utövande konstnärer och fotografer när de överlåter sina rättigheter till förlag, producenter, tidningar och andra aktörer på den upphovsrättsliga marknaden. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2022/23:NU6) och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Inskränkningar i upphovsrätten

Upphovsrätten styrs till stor del av internationella konventioner och EU-rätten. Vilka inskränkningar i upphovsrätten som en EU-medlemsstat får ha regleras

uttömmande i EU-direktiv. Det innebär t.ex. att det inte är möjligt att införa den amerikanska modellen ”fair use” i Sverige. För svensk del återfinns inskränkningarna i 2 kap. upphovsrättslagen. Som nämnts ovan antogs ett nytt upphovsrättsdirektiv inom EU 2019 som genomförts i svensk rätt genom proposition 2021/22:278. Genom propositionen infördes ett antal nya inskränkningar i upphovsrätten, bl.a. en ny avtalslicens som möjliggör licensiering av stora mängder upphovsrättsskyddat material inom vissa områden, nya inskränkningar för att underlätta undervisning och forskning och för att kulturarvet ska kunna bevaras, nya bestämmelser för att förbättra förutsättningarna att fritt kunna återge äldre konstverk samt nya bestämmelser om att användare av vissa typer av onlineplattformar ska få använda upphovsrättsligt skyddat material i bl.a. parodi- och kritiksyrte samtidigt som plattformarnas ansvar för upphovsrättsligt skyddat material som laddas upp av användarna regleras.

I samband med det svenska genomförandet av direktivet tillsattes som nämnts också en utredning för att se över upphovsrättslagens bestämmelser om inskränkningar i upphovsrätten ur ett bredare perspektiv, inklusive frågorna om användning av verk och andra skyddade prestationer för citat och i parodisyfte (dir. 2022:125). Syftet med översynen är bl.a. att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättsskyddat material som kan ske utan tillstånd. Uppdraget redovisades som också nämnts i januari 2024 i betänkandet *Inskränkningarna i upphovsrätten* (SOU 2024:4).

Vissa ersättningsfrågor på upphovsrättsområdet

Regeringen beslutade i maj 2021 att ge en särskild utredare (Dag Mattsson, justitieråd) i uppdrag att ta ställning till om det bör införas en s.k. oavvislig ersättningsrätt för upphovspersoner och utövande konstnärer, dvs. en rätt att få ersättning när deras arbete tillgängliggörs på begäran, exempelvis via streamningstjänster för film eller musik (dir. 2021:31). I maj 2022 överlämnade utredaren betänkandet *En oavvislig ersättningsrätt?* (SOU 2022:23) till regeringen. Utredningen kommer till slutsatsen att det inte finns tillräckliga skäl att införa en oavvislig ersättningsrätt. Däremot föreslås att det ska införas en bestämmelse som ger utövande konstnärer ett starkare skydd när de överlåter sina rättigheter. Remissbehandlingen av betänkandet avslutades under hösten 2022 och utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Upphovsrättsliga skyddstider

I Sverige gäller upphovsrätten så länge uphovspersonen lever och i 70 år därefter. Den 70-åriga skyddstiden infördes i Sverige den 1 januari 1996. Innan dess gällde en skyddstid om 50 år. Ändringen gjordes på grund av genomförandet av det s.k. skyddstidsdirektivet. Skyddstiderna i direktivet är tvingande, och Sverige kan alltså inte lagstifta om kortare skyddstider. För utländska verk

(från tredjeländer) som skyddas här gäller Sveriges internationella åtaganden, enligt vilka skyddstiden som utgångspunkt blir densamma som för svenska verk (principen om s.k. nationell behandling). Det kan tilläggas att även skyddstiderna för s.k. närstående rättigheter till stor del är harmoniserade. Skyddstiderna gäller förenklat från året då prestationen gjordes och 50 år framåt (i vissa fall gäller dock andra tider; för ljudupptagningar som getts ut eller offentliggjorts gäller t.ex. en 70-årig skyddstid). EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden medför även hinder för att lagstifta om krav på en aktiv åtgärd från upphovspersonen för att bevara ensamrätten till sitt verk efter det att en viss tid gått.

Översyn av privatkopieringsersättningen

Hösten 2020 beslutade regeringen att en särskild utredare (Monika Sörbom, hovrättslagman vid Svea hovrätt) skulle göra en översyn av ersättningen till rättighetshavare vid privatkopiering (dir. 2020:82). I april 2022 överlämnade Utredningen om privatkopieringsersättning sitt betänkande Privatkopieringsersättningen i framtiden (SOU 2022:20) till regeringen. Utredningen föreslår dels nya regler för hur avgränsningen av vilka som är ersättningsberättigade och ersättningsskyldiga ska göras, dels att ett visst ansvar för att fastställa ersättningen ska flyttas till staten. Utredningen föreslår vidare att det inte längre ska anges några ersättningsnivåer i lag. I stället föreslås att en ny myndighet ska inrättas som vartannat år ska precisera vilka anordningar som ska medföra ersättningsskyldighet och ersättningsnivåerna för dessa. Remissbehandlingen av betänkandet avslutades under hösten 2022.

Av den proposition som utskottet behandlar i detta betänkande framgår att det förslag i betänkandet som återfinns i propositionen rör frågan om att radio- och tv-företag ska vara berättigade till ersättning vid privatkopiering. Regeringen anger att övriga förslag i betänkandet kräver ytterligare överväganden och bereds vidare i Regeringskansliet.

Insatser för att öka den legala användningen av upphovsrätts-skyddade verk

Under 2016–2019 hade PRV i uppdrag att bl.a. öka allmänhetens kunskap för att minska intrången i upphovsrätten och öka intresset för lagliga distributions-tjänster. I uppdraget ingick också att utreda olika insatser som kunde göra det lättare för konsumenterna och andra användare att lagligt ta del av digitalt tillgängligt material med rättighetshavarnas samtycke, vilket bl.a. resulterade i initiativet Streama lagligt. På sajten streamalagligt.se har PRV samlat lagliga streamningstjänster på den svenska streamningsmarknaden. Sedan 2017 finns ett informationsuppdrag inskrivet i myndighetens instruktion, och de ovan-nämnda satsningarna är numera en del av PRV:s ordinarie verksamhet.

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet

Det civilrättsliga sanktionsdirektivet (även kallat Ipreddirektivet) syftar till att närma medlemsstaternas lagstiftningar till varandra när det gäller att säkerställa skyddet för immateriella rättigheter, för att på så sätt uppnå en hög, likvärdig och enhetlig skyddsnivå för immateriella rättigheter på den inre marknaden. I februari 2009 beslutade riksdagen att anta de lagändringar som föreslogs till följd av direktivet (prop. 2008/09:67, bet. 2008/09:NU11, rskr. 2008/09:176). Lagändringarna trädde i kraft den 1 april 2009 och innebar bl.a. att domstolarna fick möjlighet att utfärda s.k. informationsförelägganden genom vilka rättighetshavare kan få ut abonnemangs- och ip-nummer från en internetleverantör i syfte att identifiera personer som kan ha begått immaterialrättsintrång. Innan uppgifter lämnas ut görs således en domstolsprövning i det enskilda fallet där domstolen ska ta ställning till om det kan antas underlätta utredningen av ett intrång om uppgifter lämnas ut och om skälen för åtgärden uppväger de besvär eller det men som åtgärden innebär för den som drabbas. I ett avgörande från EU-domstolen daterat den 17 juni 2021 (mål C 597/19) har domstolen uttalat att den som genom avtal har vissa immateriella rättigheter, men som inte själv utnyttjar dem utan endast begär skadestånd från påstådda intrångsgörare, i princip får använda sig av de åtgärder, förfaranden och sanktioner som finns i det civilrättsliga sanktionsdirektivet, vilket bl.a. innefattar rätten att få ut abonnemangsuppgifter och därefter lägga fram ett förlikningserbjudande till en påstådd intrångsgörare. I domen klargörs att det alltså är upp till nationella domstolar att pröva om en begäran om information är berättigad och proportionell. Det är också upp till de nationella domstolarna att bedöma om en begäran om information i ett enskilt fall utgör ett missbruk av direktivets åtgärder, förfaranden och sanktioner.

Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher

Regeringen överlämnade i april 2024 skrivelse 2023/24:111 Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher till riksdagen. Strategin är avsedd att gälla under tioårsperioden 2024–2033 och syftar till att främja kulturskapares villkor och företag inom de kulturella och kreativa branscherna. Strategin omfattar en övergripande vision för 2033, som bl.a. innebär att Sverige ska ha stärkt sin position som ett ledande land för de kulturella och kreativa branscherna. Strategin omfattar därtill sex strategiska mål inom lika många prioriterade områden. Ett av de mål som strategin ska bidra till att uppnå är god kunskap om förutsättningarna och utvecklingen på den upphovsrättsbaserade marknaden.

I den del av skrivelsen som rör det nämnda målet konstaterar regeringen bl.a. att kulturella och kreativa branscher rör sig snabbt framåt i digitaliseringen och att utvecklingen av nya tekniska innovationer, inom bl.a. artificiell intelligens (AI), ger upphov till nya affärsmodeller, distributionskanaler och värdekedjor för företag. Samtidigt noterar regeringen att det finns risker för illegal användning av upphovsrättsligt skyddat material. Regeringen anger att

denna utveckling ger upphov till frågor om regleringar och marknadsvillkor och att en central del i detta arbete är EU:s direktiv om upphovsrätten på den inre marknaden, som genomfördes i svensk rätt 2022. Vidare betonar regeringen att Patent- och registreringsverkets uppdrag att informera om och bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter är viktigt i detta avseende.

EU-gemensam reglering av AI

EU antog i juni 2024 en förordning med gemensamma regler för AI (förordning (EU) 2024/1689). Syftet med förordningen är att förbättra den inre marknads funktion genom att fastställa en enhetlig rättslig ram för bl.a. utveckling, utsläppande på marknaden och användning av system för AI i EU i enlighet med unionens värden och genom att främja användningen av människocentrerad och tillförlitlig AI. AI-förordningens regelsystem har utarbetats utifrån en riskbaserad metod för att skapa en strukturerad uppdelning mellan olika typer av AI-system och deras användningsområden. Vissa AI-användningsområden anses så riskabla att de förbjuds enligt förordningen. För andra användningsområden gäller vissa restriktioner och krav i form av bl.a. kontroll av efterlevnad och registrering hos ansvarig myndighet. De AI-system som anses innebära liten eller ingen risk får med vissa undantag användas utan restriktioner. Utöver risknivån ställs det krav beroende på vilken roll och vilket ansvar en aktör har i AI-systemets värdekedja. Ett system för marknadsövervakning, marknadskontroll, styrning och kontroll av efterlevnad ska införas både på nationell nivå och på EU-nivå. Vidare ställs krav på etableringen av s.k. regulatoriska sandlådor i syfte att främja innovation och effektivisera regelefterlevnad för AI-system som ska sättas på marknaden. AI-förordningen är direkt tillämplig i medlemsstaterna men förutsätter kompletterande nationella bestämmelser. Förordningen trädde i kraft den 1 augusti 2024 men olika delar av förordningen ska börja tillämpas vid olika tidpunkter de kommande två åren.

Regeringen beslutade i september 2024 att ge en särskild utredare (Helena Rosén Andersson, f.d. justitieråd och advokat) i uppdrag att se över behovet av nationella anpassningar till följd av AI-förordningen (dir. 2024:83). Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur systemet för marknadsövervakning, marknadskontroll, styrning och kontroll av efterlevnad ska utformas. Vidare ska utredaren kartlägga övriga behov av nationell anpassning till följd av AI-förordningen och föreslå hur sådana behov ska tillgodoses samt lämna nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2025.

AI-kommissionens Färdplan för Sverige

Regeringen beslutade i december 2023 att tillsätta en kommitté med uppdrag att identifiera behov av och lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att stärka utvecklingen och användningen av AI i Sverige på ett hållbart och säkert

sätt. Kommittén antog namnet AI-kommissionen och slutredovisade sitt uppdrag i november 2024 i betänkandet AI-kommissionens Färdplan för Sverige (SOU 2025:12).

AI-kommissionen gör bedömningen att det krävs flera åtgärder som kompletterar varandra och täcker många olika områden för att AI ska kunna utvecklas och genomföras på ett framgångsrikt och säkert sätt i Sverige. Enligt AI-kommissionen är de nödvändiga beståndsdelarna i ett väl fungerande svenskt AI-ekosystem elektricitet, telekom, beräkningskraft, data, säkerhet, spetsforskning, tillgång till utländska AI-resurser, AI-kompetens för alla, innovation och riskkapital samt ledarskap. AI-kommissionen presenterar i en bilaga till betänkandet ett förslag till en nationell AI-strategi, Färdplan för Sverige.

När det gäller upphovsrätten föreslår AI-kommissionen att en nationell samordnare ska tillsättas inom ramen för kommittéväsendet för att samordna det fortsatta arbetet med att ta fram stora språkmodeller för svenska språket. Givet statens centrala roll, behovet av att involvera flera olika aktörer samt nödvändigheten av att lösa de upphovsrättsliga utmaningarna på ett tillfredsställande sätt, anser AI-kommissionen att det är naturligt för staten att samordna och driva detta arbete.

AI-kommissionen lämnar därtill ett 70-tal förslag på åtgärder som bl.a. rör nya utredningar, uppdrag till myndigheter och utökat statligt finansieringsåtagande. Regeringen har remitterat betänkandet och remisstiden utgår i juni 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella med förslag exempelvis om att modernisera upphovsrätten och om upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats behandlades av utskottet senast våren 2024 i betänkande 2023/24:NU7 Immaterialrättsfrågor. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående arbete och gällande rätt.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Upphovsrätt och AI
- Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats
- Övrigt om upphovsrätt.

Upphovsrätt och AI

I fem motioner efterfrågas tillkännagivanden om att upphovsrätten ska ses över med anledning av utvecklingen inom AI. Utskottet vill påminna om att regeringen i skrivelsen Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher,

som utskottet behandlade våren 2024, anger att ett mål med strategin är att bidra till att uppnå god kunskap om förutsättningarna och utvecklingen på den upphovsrättsbaserade marknaden. Vidare framför regeringen att generativ AI på kort tid har fått stort genomslag och medför såväl stora möjligheter som utmaningar för de kulturella och kreativa branscherna. Detta medför ett fortsatt behov av kunskap om det upphovsrättsliga regelverket och förmåga att använda det. Regeringen framhåller att PRV:s uppdrag att informera om och bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter är centralt i detta avseende. I skrivelsen anger regeringen även när det gäller AI att det finns risker för illegal användning av upphovsrättsligt skyddat material och att denna utveckling ger upphov till frågor om regleringar och marknadsvillkor. Regeringen menar att en central del i detta arbete är EU:s direktiv om upphovsrätten på den inre marknaden, som genomfördes i svensk rätt 2022. Därutöver kan utskottet konstatera att EU i juni 2024 antog en förordning med gemensamma regler för AI, och att regeringen i september 2024 tillsatte en utredning med uppdrag att se över behovet av nationella anpassningar till följd av denna reglering. Utredaren ska bl.a. lämna förslag på hur systemet för marknadsövervakning, marknadskontroll, styrning och kontroll av efterlevnad ska utformas. Vidare ska utredaren kartlägga övriga behov av nationell anpassning till följd av AI-regleringen på EU-nivå. Utskottet noterar att utredningen ska presentera sina slutsatser senare i år. Därtill överlämnade AI-kommissionen sitt slutbetänkande till regeringen i november 2024. Betänkandet och dess förslag remissbehandlas nu under våren 2025.

Utskottet ser därmed inget skäl att ställa sig bakom något av motionsyrkandena, som därmed avstyrks.

Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats

I ett antal motioner framhålls det att upphovsrättslagen behöver revideras och anpassas till den digitala verkligheten, och i synnerhet bli teknikneutral, så att bilder på offentlig konst fritt kan spridas digitalt. Utskottet vill här påminna om att regeringen tillsatte en utredning i juli 2022 som bl.a. skulle se över det s.k. panoramaundantaget och föreslå bestämmelser som säkerställer att det finns rimliga möjligheter att återge offentlig konst digitalt. Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i januari 2024, och under våren 2024 remissbehandlades betänkandet. Utskottet noterar vidare att förslagen i betänkandet och remissvaren för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet kan därför konstatera att det pågår ett arbete som rör vad motionärerna efterfrågar, och utskottet ser inget skäl för riksdagen att föregripa detta arbete.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Övrigt om upphovsrätt

I ett antal motioner efterfrågas insatser för att komma till rätta med intrång i och olaglig streamning av upphovsrättskyddat material. Utskottet kan konstatera att upphovsrättslagens bestämmelser som rör inskränkningar nyligen har setts över. Regeringen tillsatte i juni 2022 en utredning med syftet att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. Utredningen lämnade sitt betänkande Inskränkningar i upphovsrätten till regeringen i januari 2024. I och med att utredningens förslag och remissvaren fortfarande bereds inom Regeringskansliet ser utskottet inget skäl att föregripa detta arbete.

Med anledning av ett motionsyrkande om fri åsiktsbildning och upphovsrättsligt skydd vill utskottet också påminna om att det i den nyssnämnda utredningens uppdrag även ingick att se över frågorna om användning av verk och andra skyddade prestationer bl.a. för citat och i parodisyfte.

När det gäller privatkopieringsersättningen, som tas upp i en motion, kan utskottet också konstatera att det nyligen gjorts en översyn av ersättningen till rättighetshavare vid privatkopiering och att utredningens betänkande överlämnades till regeringen i april 2022. Av den proposition som utskottet behandlar i detta betänkande framgår att övriga förslag i utredningens betänkande inklusive remissvaren bereds vidare inom Regeringskansliet eftersom de kräver ytterligare överväganden.

I en motion förordas att regeringen bör utreda om upphovsrättens giltighetstid är befogad utifrån dagens förhållanden. Utskottet vill framhålla att bestämmelserna om att upphovsrätten gäller så länge upphovspersonen lever och i 70 år därefter har sin grund i EU-rätten. Utskottet behandlade ett liknande motionsyrkande förra året och avser även detta år att inte förorda ett tillkännagivande i enlighet med motionärernas vilja.

Vidare efterfrågas i en motion att regeringen ska verka inom EU för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område. Utskottet ser inget skäl för riksdagen att ställa sig bakom en sådan uppmaning till regeringen.

Därmed avstryks samtliga motionsyrkanden.

Frågor som rör patent

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör patent. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående arbete och gällande rätt.

Jämför reservation 7 (S), 8 (SD), 9 (V), 10 (S) och 11 (SD).

Motionerna

Stöd vid patentintrång

Fredrik Olovsson m.fl. (S) anför i kommittémotion 2024/25:3136 yrkande 24 att förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång bör utredas. Motionärerna menar att en sådan lösning sannolikt skulle fungera avskräckande och öka intresset för patentering bland små och medelstora företag.

I kommittémotion 2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 anfördes att regeringen bör utse en myndighet för att assistera svenska företag och uppfinnare vid immaterialrättsliga intrång. För att öka möjligheterna och viljan att kommersialisera uppfinningar och innovationer föreslår motionärerna i yrkande 6 att regeringen bör utreda en försäkringslösning med statlig garanti för den som hamnar i tvist om patentintrång från tredjeländ. I yrkande 7 anfördes vidare att regeringen bör utreda ett tak för rättegångskostnader vid patentlyvist.

I kommittémotion 2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yttrande 15 anfördes att regeringen bör utreda hur patenträttigheterna kan ses över bl.a. med avseende på hur obalansen mellan parterna vid rättegångar påverkar nyttiggörande av forskning och innovationsviljan.

Margareta Cederfelt (M) förespråkar i motion 2024/25:1963 att regeringen bör överväga en patentintrångsförsäkring med villkor som är rimliga för innovatörer för att skydda svenska innovationer. Vetskapen om att en uppfinnare har skydd skulle minska antalet patentintrång.

Lili André (KD) anför i motion 2024/25:847 yrkande 1 att regeringen bör se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere. I yrkande 2 framhåller motionären vidare att även handläggningstider i samma mål bör ses över för att dessa ska förkortas.

Övriga frågor som rör patent

Fredrik Olovsson m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2024/25:3136 yrkande 23 att regeringen ska uppmanas att se över förutsättningarna för ett snabbspår för handläggning av patentansökningar inom grön teknik. Vidare anför motionärerna i yrkande 28 att Sverige bör öka användningen av patentinformation.

I kommittémotion 2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 anförts att regeringen bör göra en analys av det nuvarande patentlandskapet i Sverige och internationellt för att identifiera möjligheter för nya innovationer.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Patent skyddar tekniska lösningar och uppfinningar. Genom ett patent får patenthavaren en ensamrätt att använda uppfinningen yrkesmässigt. Det innebär att ingen annan har rätt att använda den vid t.ex. tillverkning eller försäljning. Tanken med patentsystemet är att den tekniska utvecklingen ska stimuleras. Uppfinnaren får patent mot att staten offentliggör uppfinningen. I och med att uppfinningen offentliggörs får allmänheten ny kunskap som kan användas för ytterligare utveckling.

I mål om patentintrång i domstol är det normalt enskilda som tvistar inom ramen för en civilprocess. Huvudregeln för rättegångskostnader i civilrättsliga mål är att den förlorande parten ska ersätta den vinnande partens skäliga påkallade rättegångskostnader. Det finns vissa begränsningsregler för rättegångskostnader i civilrättsliga ”småmål”, dvs. civilrättsliga mål där tvisten rör ett mindre belopp. Patentintrång kan även behandlas inom ramen för en straffrättslig process där den som uppsåtligt eller av oaktsamhet har begått ett patentintrång kan dömas till böter eller fängelse.

Ny patentlag

Regeringen överlämnade till riksdagen i maj 2024 propositionen Ny patentlag (prop. 2023/24:150). I propositionen föreslogs att en ny patentlag skulle ersätta den dåvarande patentlagen från 1967. Syftet var att modernisera lagen för att göra den mer överskådlig och lättförståelig. I propositionen fanns även förslag om att anpassa lagen dels till den europeiska patentkonventionen, dels till avtalet om en enhetlig patentdomstol. För att möjliggöra en effektiv handläggning och underlätta förståelsen för patentprocessen föreslogs även att reglerna om handläggning av en patentansökan skulle förtydligas. Riksdagen biföll propositionen (bet. 2024/25:NU6, rskr. 2024/25:14) och den nya patentlagen trädde i kraft den 1 januari 2025.

Tillkännagivande om kostnader i mål om patent

Våren 2022 tillkännagav riksdagen för regeringen vad utskottet framförde om kostnader i mål om patent (bet. 2021/22:NU22). I tillkännagivandet angavs följande:

De immaterialrättsliga skydden har stor betydelse för Sveriges globala konkurrenskraft. Det gäller inte minst reglerna om skydd för patent. I takt med utvecklingen av innovationer, digitalisering och ny teknik måste det finnas möjligheter för Sverige och svenska företag att stå starka i den internationella konkurrensen. Ett starkt patentskydd är enligt utskottets

mening en förutsättning för att innovationskraften i Sverige ska finnas kvar och stärkas. Detta innefattar även de regler som gäller vid civilrättsliga patentmål i domstol. Ett stort problem som utskottet i detta sammanhang vill belysa är de höga kostnader som en patenttvist kan innebära för parterna, i form av dels långa handläggningstider, dels rättegångskostnader i övrigt. De höga kostnaderna är ett betydande hinder för mindre aktörer mot att kunna försvara patent i dom stol, och utskottet menar att det måste finnas bättre möjligheter för mindre aktörer att försvara sina rättigheter i sådana processer än vad det gör i dag. Utskottet anser därför att regeringen bör se över handläggningstider och kostnader i civilrättsliga mål om patent med inriktningen att dessa ska hållas nere. En sådan översyn bör ta utgångspunkt i en analys av hur processkostnader och handläggningstider ser ut i jämförbara länder. Översynen bör vidare beakta olika typer av lösningar såsom en försäkring med statlig garanti och ett tak för hur mycket en part i en tvist kan bli skyldig för motpartens rättegångskostnader.

Detta är något som riksdagen bör ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

I en reservation förordade företrädare för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet att riksdagen inte skulle göra något tillkännagivande.

Regeringen anger i skrivelsen Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2024 att tillkännagivandet inte är slutbehandlat (skr. 2024/25:75). Vidare anger regeringen att det är regeringens ambition att se över frågan men att arbetet dock hittills inte har kunnat prioriteras.

Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta

Den 12 december 2024 överlämnade regeringen propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) till riksdagen. I propositionen framhåller regeringen att kunskapen om entreprenörskap och om hantering och skydd av immateriella tillgångar behöver öka. Vidare anger regeringen att förmågan hos näringslivet, universiteten och högskolorna, forskningsinstituterna och övriga aktörer i innovationssystemet att skydda, förvalta och använda immateriella tillgångar är avgörande för att påskynda spridningen av nyttiggörande innovativa lösningar och utveckla ny teknik, nya produkter och nya tjänster. Regeringen menar vidare att det är centralt att det finns processer på plats vid universitet och högskolor för att hantera immateriella tillgångar i alla faser av deras livscykel för att säkra deras skydd och kommersiella värde. Detta gäller både immateriella rättigheter, i form av exempelvis patent, formskydd eller upphovsrätt, och andra typer av immateriella tillgångar, såsom företagshemligheter som genereras för att öka möjligheterna till värdeskapande och innovation. Bland annat omfattas principer för hantering av tillgångar inklusive immateriella rättigheter som uppstår när ett lärosäte samverkar med omgivande samhälle och näringsliv. Regeringen framhåller att det är särskilt viktigt att doktorander och forskare, men även studenter, har en grundläggande förståelse för och kunskap om hur man skyddar, förvaltar och använder immateriella tillgångar, för att stärka förmågan till nyttiggörande och kommersialisering av forskning. Regeringen menar därför att universitet och högskolor bör se till att det finns processer och strukturer

på plats som säkerställer en strategisk hantering av immateriella tillgångar på hela lärosätet för att säkra dessas skydd och kommersiella värde. Regeringen avser att återkomma i frågan om hur lärosätena bör redovisa sitt arbete med hantering av immateriella tillgångar, exempelvis via årsredovisningen.

Utbildningsutskottet bereder propositionen och väntas justera sitt betänkande senare i vår. Näringsutskottet har yttrat sig över propositionen (yttr. 2024/25:NU6y). I yttrandet finns fyra avvikande meningar (S, V, C, MP).

Kunskapshöjande insatser på immaterialrättsområdet

PRV och Verket för innovationssystem (Vinnova) har sedan flera år i uppdrag att arbeta kunskapshöjande inom området immateriella tillgångar. Som tidigare även nämnts finns sedan 2017 ett informationsuppdrag inskrivet i PRV:s instruktion som innebär att myndigheten ska bedriva arbetet inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Vinnova, Upphandlingsmyndigheten och Patent- och registreringsverket har under perioden 2021–2025 haft i uppdrag att främja nyttiggörande och kommersialisering av innovation. Uppdraget slutredovisades den 31 mars 2025 och myndigheternas slutsatser presenterades i deras slutrapport (N2021/01194). Resultaten visar att innovationsupphandling är ett kraftfullt verktyg, men att det finns utmaningar som behöver hanteras för att den offentliga sektorn fullt ut ska bidra till att Sverige ska kunna ta vara på innovationskraften i den offentliga sektorn. I uppdraget ingick även att ta fram ett kunskapshöjande material om immaterialrätt i samband med innovation i upphandling. En av slutsatserna som myndigheterna drar i rapporten är det behövs fler incitament i form av policy eller andra instrument för att säkerställa och hjälpa den offentliga sektorn till en innovations- och tillväxtvänlig immaterialrättshantering vid upphandling. Vidare menar de att det behövs olika insatser för att öka grundkunskapen och medvetenheten om vikten av strategisk hantering av immateriella tillgångar och immaterialrätt hos forskare och företag.

Därtill finns i Sverige en struktur med innovationskontor på ett antal lärosäten, som till del har en rådgivande uppgift när det gäller immaterialrätt. I den tidigare nämnda propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) anger regeringen att innovationskontoren vid universitet och högskolor särskilt ska säkerställa att processer finns på plats för att stödja forskare och studenter i immaterialrättsfrågor och entreprenörskap. Regeringen konstaterar vidare att ingen av de konstnärliga högskolorna i dag har särskilda medel från staten för att bedriva verksamhet i form av ett innovationskontor. Ett gemensamt innovationskontor för de kulturella och kreativa branscherna ska därför inrättas. I samband med att det nya innovationskontoret inrättas kommer regeringen att se över fördelningen av medel för alla innovationskontor som i dag tilldelas särskilda medel. Regeringen avser även att genomföra en ändamålsenlig utvärdering av verksamheten för att säkerställa att innovationskontorens verksamhet håller hög kvalitet och bedrivs effektivt.

Handläggningstider och kostnader i patentmål

Hösten 2016 inrättades två specialdomstolar (Patent- och marknadsdomstolen och Patent- och marknadsöverdomstolen). De nya domstolarna har exklusiv behörighet att handlägga mål och ärenden om upphovsrätt, patent, varumärken, företagsnamn och mönsterskydd samt marknadsföringsrättsliga och konkurrensrättsliga mål och ärenden. Avsikten med specialdomstolarna är att öka kvaliteten i dömandet och att uppnå en effektivare rättsprocess för immaterialrättsmålen. Den nya domstolsordningen för immaterialrätten och marknadsrätten har resulterat i kortare handläggningstider för immaterialrättsliga mål, vilket i sin tur skapar möjlighet till begränsade rättegångskostnader. Mellan september 2018 och januari 2023 minskade antalet patentmål i balans i domstolen från 58 till 32. Av Sveriges Domstolars årsredovisning för 2024 framgår vidare att Patent- och marknadsdomstolen under samtliga år efter inrättandet 2016 har avgjort fler mål och ärenden än vad som kommit in. Vidare anges i årsredovisningen att det under 2024 inkom och avgjordes ett likvärdigt antal mål och att balanserna därmed bibehölls på låga nivåer.

Det enhetliga patentsystemet i EU

Inom ramen för ett fördjupat samarbete mellan ett antal EU-medlemsstater ska ett enhetligt patentskydd införas i EU. En sökande ska i ett enda förfarande få och upprätthålla ett europeiskt patent med verkan i nästan hela EU. Samtidigt ska det inrättas en enhetlig patentdomstol för tvister om europeiska patent. Följden väntas bli kostnadsbesparingar, mindre byråkrati och ökad rättssäkerhet för användare. När det gäller frågan om att begränsa eller införa ett tak för kostnader i patenttvister kan nämnas att utskottet våren 2014 i betänkandet Ett enhetligt patentskydd i EU (bet. 2013/14:NU21) framhöll att det enhetliga patentsystemet i EU kommer att innebära att sökande enklare, snabbare och billigare kan få patentskydd med stor utbredning. En patenthavare som vill försvara sitt patent kommer i det nya systemet att kunna väcka talan i en enda domstol i stället för att som i dag behöva göra det i olika länder. För patenthavarna innebär det en ökad förutsebarhet och minskade kostnader. Regeringskansliet uppger att regeringen arbetar på EU-nivå inom ramen för det enhetliga patentsystemet för att skapa bättre förutsättningar för små och medelstora företag när det gäller processer i domstol. Fokus för arbetet är att skapa en snabb och effektiv domstolsprocess inte minst för små aktörer när det gäller handläggningstider (ett år per instans), reducerade ansökningsavgifter för bl.a. mikro- och småföretag samt ett tak för rättegångskostnader. Med det nya systemet kommer små och medelstora företag därmed att erbjudas möjligheten att processa mer kostnadseffektivt. Det enhetliga patentsystemet trädde i kraft den 1 juni 2023.

EU:s patentpaket

Våren 2023 presenterade kommissionen ett s.k. patentpaket som består av tre förslag: ett centralt förfarande för beviljande av tilläggsskydd för läkemedel

och växtskyddsmedel samt ett enhetligt tilläggsskydd inom EU, ett system för beviljande av tvångslicenser på EU-nivå och ett regelverk för standard-essentiella patent. Patentpaketet syftar enligt kommissionen till att göra det lättare för företag, särskilt små och medelstora, att nyttja sina uppfinningar och använda sig av ny teknik samt till att öka EU:s konkurrenskraft och tekniska suveränitet. Förslagen syftar också till att göra regelverken mer effektiva, transparenta och framtidssäkra. Förhandlingar om samtliga förslag pågår inom EU. I december 2024 informerade statssekreterare Mikael Kullberg, Justitiedepartementet, utskottet om EU:s patentpaket.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden med förslag om exempelvis stöd vid patentintrång och en översyn av patentlagstiftningen behandlades av utskottet senast i betänkande 2023/24:NU7 Immaterialrättsfrågor. Utskottet avstyrkte motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående arbete.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Stöd vid patentintrång
- Övrigt om patent.

Stöd vid patentintrång

Utskottet noterar att det i ett antal motioner efterfrågas olika typer av stöd till uppfinnare och företag vid patentintrång. Utskottet kan konstatera att riksdagen våren 2022 riktade ett tillkännagivande till regeringen om kostnader i mål om patent (bet. 2021/22:NU22). I tillkännagivandet framförs att regeringen bör se över handläggningstider och kostnader i civilrättsliga mål om patent med inriktningen att dessa ska hållas nere. Vidare anges att en sådan översyn bör beakta olika typer av lösningar såsom en försäkring med statlig garanti och ett tak för hur mycket en part i en tvist kan bli skyldig för motpartens rättegångskostnader. Utskottet kan vidare konstatera att det är regeringens ambition att se över frågan men att arbetet dock hittills inte har kunnat prioriteras. Utskottet ser mot den bakgrunden inget skäl för riksdagen att rikta ett nytt tillkännagivande.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övrigt om patent

Utskottet noterar att det i två motioner föreslås att regeringen ska dels utreda ett snabbspår för patentansökningar inom grön teknik, dels utreda hur patentinformation kan användas mer strategiskt och systematiskt, dels analysera det

nuvarande patentlandskapet. Utskottet delar motionärernas syn om att det är viktigt att främja svensk innovation och konkurrenskraft i stort och att regler och användning av information om patent är en viktig del. Utskottet noterar vidare att regeringen i december 2024 överlämnade propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta till riksdagen. Utskottet har yttrat sig till utbildningsutskottet med anledning av propositionen, och utbildningsutskottets beredning av propositionen och följdmotioner behandlas av riksdagen senare denna vår. Utskottet vill även påminna om att utskottet hösten 2024 behandlade regeringens proposition Ny patentlag och att den nya patentlagen trädde i kraft den 1 januari 2025. Därtill vill utskottet påminna om det patentpaket som kommissionen presenterade våren 2023 och som syftar till att göra regelverken mer effektiva, transparenta och framtidssäkra. Förhandlingar om patentpaketet pågår. Mot denna bakgrund ser utskottet inget skäl för riksdagen att göra några tillkännagivanden till regeringen med anledning av de här aktuella förslagen.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övriga frågor som rör immaterialrätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som behandlar övriga frågor om immaterialrätt. Det gäller bl.a. förslag om en strategi för immaterialrätt och ökad kunskap om immaterialrätt. Utskottet hänvisar till pågående arbete och gällande rätt.

Jämför reservation 12 (C), 13 (S), 14 (S) och 15 (S, V) samt det särskilda yttrandet (SD).

Motionerna

Nationell strategi för immaterialrätt

Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) ser ett behov av att bl.a. öka kunskapen hos små och medelstora företag om patent. Motionärerna vill se en utredning för att nå detta syfte och anför i kommittémotion 2024/25:2467 yrkande 5 att utredningen bör utmynna i en svensk immaterialrättsstrategi.

I motion 2024/25:1878 framhåller Lili André (KD) att regeringen bör uppmannas att ta fram en nationell strategi för immaterialrätt som spänner över hela innovationskedjan och gäller alla aktörer i innovationssystemet.

Kunskapscentrum för immaterialrätt

Kunskapen om immaterialrätt som strategisk tillgång behöver öka framför allt bland små och medelstora företag samt inom universitets- och högskolevärlden.

den. Mot denna bakgrund föreslår Fredrik Olovsson m.fl. (S) i kommittémotion 2024/25:3136 yrkande 27 att regeringen ser över förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt.

I kommittémotion 2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att ett kunskapscenter för immaterialrättsfrågor bör inrättas. Ett sådant kunskapscenter bör samla och knyta samman kompetenser inom patentfrågor och immaterialrättsliga frågor. Vidare bör centret arbeta med uppsökande verksamhet för att stödja företagare som söker kunskap eller har hamnat i trångmål.

Kunskap om immaterialrätt

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26 anförs att kunskapen om immaterialrätt bör höjas framför allt bland små och medelstora företag och inom universitets- och högskolevärlden.

Markus Selin (S) anför i motion 2024/25:550 yrkande 1 att regeringen bör göra en genomlysning och kartläggning av möjliga behov för små och medelstora företag när det gäller immaterialrätt. Vidare anför motionären i yrkande 2 att regeringen bör vidta åtgärder för att öka kunskaperna om immaterialrätt bland små och medelstora företag.

Aida Birinxhiku (S) anför i motion 2024/25:1263 att regeringen bör se över möjligheterna att öka kunskapen om immaterialrätt vid offentlig upphandling.

Övriga frågor som rör immaterialrätt

I kommittémotion 2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 29 framförs att Sverige bör göra mer för att stoppa det växande problemet med intrång i immateriella rättigheter, på både nationell nivå och EU-nivå.

Peter Ollén (M) betonar i motion 2024/25:1815 att regeringen bör utreda hur svensk immaterialrätt bättre kan skyddas.

Bakgrund och pågående arbete

Förstudie om behov av en strategi och handlingsplan för kunskapsbaserade tillgångar

Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien (Iva) presenterade den 8 april 2025 rapporten Förstudie: Behov av en strategi och handlingsplan för kunskapsbaserade tillgångar. I rapporten undersöker Iva om det behövs en nationell immaterialrättsstrategi och vad den i så fall bör innehålla. Studien bygger på en kartläggning av hur andra länder strategiskt hanterar immaterialrätt genom lagstiftning, policy och stödåtgärder, som sedan har jämförts med situationen i Sverige. I rapporten drar Iva ett antal slutsatser, där huvudslutsatsen är att regeringen bör utveckla en strategi och en handlingsplan för kunskapsbaserade tillgångar med fokus på innovation och tillväxt. Iva framhåller att den arbetsgrupp som regeringen tillsatt för att samordna frågor om immaterialrätt är en bra utgångspunkt, men betonar att en nationell strategi och handlingsplan är

viktig för att Sverige i högre utsträckning ska kunna omsätta sina kunskapsbaserade tillgångar i konkret värdeskapande. Både strategin och handlingsplanen behöver ha en bred ansats för att täcka alla kunskapsbaserade tillgångar.

Kommissionens meddelande om en handlingsplan för immateriella rättigheter

Kommissionen presenterade i november 2020 ett meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén benämnt Att utnyttja EU:s innovationspotential – En handlingsplan för immateriella rättigheter till stöd för EU:s återhämtning och resiliens (COM(2020) 760). I meddelandet uppger kommissionen att den har identifierat flera utmaningar inom det immaterialrättsliga området. Det handlar bl.a. om att EU:s immaterialrättssystem fortfarande är alltför fragmenterat, att många företag och forskare inte drar full nytta av de möjligheter som immateriella rättigheter erbjuder och att verktygen för att underlätta tillgången till och omsättningen av immateriella rättigheter är underutvecklade. Trots fortsatta ansträngningar för att förändra situationen konstaterar kommissionen också att intrångsproblematiken alltjämt är omfattande. Slutligen finner kommissionen att avsaknaden av en rättvis spelplan på global nivå ofta leder till nackdelar för EU:s företag när de bedriver verksamhet utomlands. För att hantera dessa utmaningar föreslår kommissionen att ett antal åtgärder ska vidtas på området. Det handlar bl.a. om att förbättra skyddet av immateriella rättigheter, uppmuntra framför allt små och medelstora företag att använda sina immateriella tillgångar effektivt, förenkla tillgång till och delning av immaterialrättsligt skyddade tillgångar, bekämpa intrången i immateriella rättigheter och verka för en rättvis spelplan på global nivå. Inom ramen för EU:s handlingsplan för immateriella tillgångar kommer ett europeiskt informationscenter att inrättas som ska fungera som en s.k. one-stop shop för information om immaterialrätt.

I ett utlåtande över kommissionens meddelande om en handlingsplan för immateriella rättigheter framförde utskottet våren 2021 att det är positivt med ett bättre skydd av immateriella rättigheter inom EU och att det är bra att meddelandet understryker att små och medelstora företag ska uppmuntras och få stöd att använda immateriella tillgångar mer effektivt (utl. 2020/21:NU25). Utskottet instämde vidare med kommissionen i fråga om behovet av att bekämpa och beivra intrång i immateriella rättigheter.

Geografiska beteckningar, varumärken och företagsnamn

Våren 2021 lämnade regeringen propositionen Stärkt skydd för geografiska beteckningar och tydligare regler vid registrering av varumärken och företagsnamn i ond tro (prop. 2020/21:125) till riksdagen. I propositionen föreslog regeringen bl.a. att varumärkeslagens bestämmelser om skadestånd och andra

sanktioner ska kunna tillämpas i samband med intrång i geografiska beteckningar och ursprungsbeteckningar som skyddas inom EU genom unionens tillträde till Genèveakten. Detsamma ska gälla geografiska beteckningar som skyddas av frihandelsavtalen med Singapore och Vietnam. Förslagen innebär således ett stärkt skydd för sådana beteckningar som skyddas av Genèveakten och frihandelsavtalen och att det blir möjligt att vid vite förbjuda användningen av en beteckning. Den som har lidit skada till följd av en otillåten användning av en beteckning ska också kunna få ersättning för skadan. I propositionen framhöll regeringen att de beteckningar som skyddas inom EU till följd av Genèveakten framgår av de beslut som fattas av kommissionen. De beteckningar som skyddas av frihandelsavtal framgår vanligtvis direkt av avtalen. Det är också möjligt att söka efter och få ytterligare information om skyddade beteckningar i elektroniska register som kommissionen tillhandahåller. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2020/21:NU23, rskr. 2020/21:336), och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2021.

Regeringen överlämnade en remiss till Lagrådet den 27 mars 2025 om nya regler om geografiska beteckningar och internationella varumärken. I lagrådsremissen föreslår regeringen en ny lag som ska komplettera EU:s förordning om skydd av geografiska beteckningar för hantverks- och industriprodukter. Vidare anger regeringen i sin propositionsförteckning från januari 2025 att regeringen avser att överlämna propositionen Nya regler om geografiska beteckningar och internationella varumärken till riksdagen i maj 2025.

Genomförande av EU:s formskyddsregler

Inom EU antogs i oktober 2024 ändringar i formskyddsförordningen och i direktivet om mönsterskydd (formskyddsdirektivet). Regeringen beslutade därför den 25 februari 2025 om propositionen Lagändringar med anledning av ändringarna i formskyddsförordningen (prop. 2024/25:108). De nya regler som föreslås i propositionen innebär bl.a. att bestämmelserna om straffansvar i mönsterskyddslagen och förverkande av egendom i brottsbalken inte ska gälla vid intrång i en EU-formgivning om produkterna endast passerar genom EU utan att släppas ut på den inre marknaden. Utskottet föreslog att riksdagen skulle anta regeringens förslag till lagändringar och riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2024/25:NU15, rskr. 2024/25:178). Lagändringarna träder i kraft den 1 juni 2025.

Regeringen beslutade även den 20 februari 2025 att utreda hur det ändrade formskyddsdirektivet ska genomföras i Sverige (dir. 2025:14). I uppdraget ingår också att ta ställning till hur den svenska formskyddslagstiftningen i övrigt kan moderniseras. Uppdraget ska redovisas senast den 21 juli 2026.

Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång

I juni 2020 biföll riksdagen regeringens proposition Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång (prop. 2019/20:149, bet. 2019/20:NU18). Reglerna trädde i kraft den 1 september 2020. Syftet med

lagstiftningen om skärpta straff för de allvarligaste immaterialrättsintrången var att komma åt den kommersiella och strategiskt planerade brottsligheten, dvs. inte användarna utan de som tillhandahåller olovligt material. Av propositionen framgår att kvalifikationsgrunderna för de grova brotten valts bl.a. för att säkerställa att de skärpta straffen inte ska gälla enskilda personers oorganiserade och enstaka intrång, som görs för personliga syften.

Tidigare riksdagsbehandling

Flera av motionerna som behandlas i detta avsnitt innehåller förslag med liknande innehåll som utskottet har behandlat tidigare. Det gäller t.ex. förslag om en strategi för immaterialrätt och förslag om kunskapshöjande insatser på immaterialrättens område. Utskottet behandlade sådana frågor senast våren 2024 i betänkande 2023/24:NU7 Immaterialrättsfrågor och avstyrkte då motionsyrkandena bl.a. med hänvisning till pågående insatser och gällande rätt.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Nationell strategi för immaterialrätt
- Kunskapscentrum för immaterialrätt
- Kunskap om immaterialrätt
- Övrigt om immaterialrätt.

Nationell strategi för immaterialrätt

I två motioner föreslås att regeringen ska ta fram en svensk strategi för immaterialrätt. Syftet är bl.a. att öka kunskapen hos små och medelstora företag samt på sikt öka företagets konkurrenskraft i Sverige. Utskottet vill påminna om att Iva nyligen presenterat en förstudie om behovet av en nationell immaterialrättstrategi. Utskottet noterar även den arbetsgrupp som regeringen tillsatte inom Regeringskansliet i februari 2025 för att samordna frågor om immaterialrätt och bidra till att ta fram en inriktning för regeringens målsättning på området. I samband med att regeringen tillsatte arbetsgruppen framförde regeringen bl.a. att den ser ett behov av att arbeta strategiskt och samlat på immaterialrättens område på nationell och internationell nivå. Utskottet ser därmed inget skäl att ställa sig bakom motionsyrkandena.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Kunskapscentrum för immaterialrätt

Utskottet konstaterar att det i två motioner anförs att regeringen bör verka för att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt i Sverige.

Utskottet är av uppfattningen att PRV redan utgör ett viktigt kunskapscentrum för immaterialrätt i Sverige. Vidare kan utskottet notera att det i PRV:s instruktion anges att myndigheten ansvarar för ärenden om patent, varumärken och mönster i Sverige. Myndigheten ska långsiktigt främja tillväxten samt stärka innovationsförmågan och konkurrenskraften i hela landet. Dessutom ska myndigheten informera om och bidra till ökad förståelse för immateriella tillgångar och rättigheter. I PRV:s instruktion finns även en möjlighet för myndigheten att bedriva uppdragsverksamhet. Därtill kan påminnas om att PRV samarbetar med många olika myndigheter och aktörer i näringslivet i särskilda tidsbegränsade projekt eller för långsiktiga ändamål. Därutöver kan utskottet konstatera att även om det kan finnas olika uppfattningar om och i så fall hur PRV:s verksamhet skulle kunna utvecklas framöver ser utskottet inget skäl i dagsläget för riksdagen att bifalla förslagen i motionerna.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Kunskap om immaterialrätt

I ett antal motioner efterfrågas tillkännagivanden om att öka kunskapen om immaterialrätt. Utskottet delar motionärernas uppfattning om att det är viktigt att öka kunskapen om immaterialrätt hos små och medelstora företag samt inom akademien. Utskottet konstaterar att regeringen har inrättat en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att samordna frågor om immaterialrätt. Regeringen anser att det är avgörande med kunskap om immaterialrätt och strategisk hantering av immateriella tillgångar för att svenska företag, innovatörer och kulturskapare ska lyckas på den svenska och internationella marknaden. Utskottet gör ingen annan bedömning. Vidare noterar utskottet att både PRV och Vinnova arbetat kunskaphöjande inom området immateriella tillgångar. I PRV:s instruktion finns sedan 2017 ett informationsuppdrag som innebär att myndigheten ska bedriva arbetet inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Utskottet kan vidare konstatera att det finns innovationskontor på ett antal lärosäten och att dessa har en rådgivande uppgift när det gäller immaterialrätt. Regeringen har i propositionen Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta (prop. 2024/25:60) aviserat att den har för avsikt att inrätta ett gemensamt innovationskontor för de kulturella och kreativa branscherna samt att regeringen kommer att utvärdera innovationskontorens verksamhet för att säkerställa att de håller hög kvalitet och bedrivs effektivt. Därtill slutredovisade Vinnova, Upphandlingsmyndigheten och PRV uppdraget om att främja nyttiggörande och kommersialisering av innovation i mars 2025. I slutrapporten konstaterar de bl.a. att innovationsupphandling är ett kraftfullt verktyg men att det finns utmaningar som behöver hanteras för att den offentliga sektorn fullt ut ska bidra till Sveriges ska kunna ta vara på innovationskraften i den offentliga sektorn. Myndigheterna har inom ramen för uppdraget tagit fram ett kunskaphöjande material om immaterialrätt i samband med innovation i upphandling. Mot bakgrund av det arbete som pågår ser utskottet inget skäl för riksdagen att göra något tillkännagivande till regeringen.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övrigt om immaterialrätt

I en motion förordas att regeringen ska göra mer för att hindra intrång i immateriella rättigheter. Utskottet konstaterar att riksdagen i juni 2020 biföll regeringens proposition Skärpta straff för de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång (prop. 2019/20:149, bet. 2019/20:NU18) och att reglerna trädde i kraft den 1 september 2020. Syftet med lagstiftningen om skärpta straff för de allvarligaste immaterialrättsintrången var att komma åt den kommersiella och strategiskt planerade brottsligheten, dvs. de som tillhandahåller olovligt material. Vidare vill utskottet påminna om att PRV sedan 2017 har ett informationsuppdrag inskrivet i sin instruktion, och att det uppdrag myndigheten tidigare haft om att bl.a. öka allmänhetens kunskap för att minska intrången i upphovsrätten numera är en del av PRV:s ordinarie verksamhet.

När det gäller frågan om att utreda hur svensk immaterialrätt bättre kan skyddas kan utskottet även i detta sammanhang konstatera att regeringen tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet. Arbetsgruppen har tillsatts för att regeringen bl.a. ser behov av att arbeta strategiskt och samlat på immaterialrättens område på nationell och internationell nivå.

Utskottet anser mot den bakgrunden inte att de här aktuella förslagen motiverar något tillkännagivande från riksdagen.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 34 och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22,

bifaller delvis motion

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8 och

avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 26 och

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7.

Ställningstagande

Utvecklingen inom AI och digitalisering går snabbt och det immaterialrättsliga skyddet halkar efter. Den nya tekniska verkligheten gör att befintliga utmaningar kopplade till de immateriella rättigheterna blir än större. Vi menar därför att det är viktigt att det upphovsrättsliga regelverket moderniseras och harmoniseras för att kunna hålla jämna steg med utvecklingen inom AI.

Mot bakgrund av vad vi anfört ovan vill vi även särskilt uppmärksamma att yrkesverksamma inom kulturella och kreativa branscher står inför utmaningar kopplade till AI och upphovsrätten. Vi förordar därför att regeringen noga följer utvecklingen, upprätthåller en dialog med branschen och vidtar nödvändiga åtgärder.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

2. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8,
bifaller delvis motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22 och
avslår motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 26,
2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7 samt
2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 34.

Ställningstagande

Nya tjänster för bearbetning av stora informationsmängder och utveckling av AI har stor tillväxtpotential; samtidigt begränsas denna utveckling av osäkerhet kring upphovsrätten. Vi menar att lagstiftningen i stället bör uppmuntra till utveckling av legala tjänster och licensieringssystem för skyddade verk. Vi anser således att den upphovsrättsliga lagstiftningen behöver moderniseras.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

3. Upphovsrätt och AI, punkt 2 (MP)

av Linus Lakso (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 26 och
2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 6 och 7 samt
avslår motionerna

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 8,
2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 34 och
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 22.

Ställningstagande

AI har utvecklats snabbt de senaste åren. En mångfald av nya webbtjänster har tillkommit som tillgängliggör AI-tekniken för var och en. Detta har redan inneburit och kommer att fortsätta att innebära enorma förändringar och utmaningar, inte minst för kultursektorn. Förutom frågor kring kulturens värde och funktion, konstnärlig kvalitet, etik och autenticitet, är upphovsrättslagstiftningen i detta avseende helt central. AI tränas i dag på stora mängder befintligt

material och det är svårt, för att inte säga omöjligt, för upphovsrättsinnehavare att hävda sina rättigheter till materialet. Det handlar alltså om författare, bildkonstnärer, kompositörer, musiker, skådespelare och filmskapare vars verk och prestationer utnyttjas utan att de gett sitt medgivande och utan att de ekonomiska värden som skapas av de AI-genererade verken tillfaller upphovsrättsinnehavarna. Jag anser att Sverige behöver agera, och det är skyndsamt. Regeringen bör därför omgående tillsätta en utredning med syftet att se över lagstiftningen för att säkra upphovspersonernas och de utövande konstnärernas rättigheter i ljuset av AI-utvecklingen. Arbetet inom EU behöver också påskyndas och jag menar att regeringen behöver vara pådrivande inom EU för en översyn av gällande upphovsrättslagstiftning.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

4. Upphovsrättsskyddade konstverk på offentlig plats, punkt 3 (SD, C)

av Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 7,

2024/25:1342 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 15,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 och

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 15.

Ställningstagande

Offentlig konst är konstverk som är placerade i det offentliga rummet och som ofta har blivit finansierade med gemensamma skattemedel. I Sverige är det tillåtet att fotografera, filma eller måla av byggnader eller konstverk som är permanent placerade i det offentliga rummet och att därefter publicera bilden fysiskt. Denna möjlighet, den s.k. panoramafriheten, är en inskränkning i upphovsrätten som tyvärr ännu inte har anpassats till den tekniska utvecklingen eftersom den inte omfattar digitala avbildningar. Upphovsrätten behöver därför revideras så att fotografier, filmer och bilder av offentlig konst, vars syfte är att vara fritt tillgängliga för befolkningen, även ska kunna spridas digitalt utan restriktioner. Möjligheten att sprida bilder på offentlig konst digitalt kan även underlätta utvecklingen av digital turism.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

5. Övrigt om upphovsrätt, punkt 4 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1344 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 11 samt avslår motionerna

2024/25:154 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S),

2024/25:336 av Lars Mejern Larsson (S),

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 6 och

2024/25:2987 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD).

Ställningstagande

Upphovsrättsbrott genom privatkopiering och illegal streamning via internet är fortfarande ett omfattande problem, och innebär förlorade intäkter för de kulturella och kreativa branscherna, och det gäller särskilt för filmbranschen. De illegala tjänsterna har dock pressats tillbaka bl.a. genom att det erbjuds lagliga streamingtjänster. Upphovsrätten är och ska ytterst fortsätta att vara en fråga för rättsväsendet att försvara. Det är därför viktigt att hitta sätt att strama åt och försvåra för illegal visning och hantering av film. Vi anser att den nuvarande lagstiftningen bör ses över med syftet att motverka illegal visning och hantering av film och att regeringen även bör beakta andra insatser mot illegal hantering av film.

Samtidigt menar vi att det är viktigt att värna öppenheten på internet och att strävan efter att bekämpa upphovsrättsintrång aldrig får bli överordnad ett fortsatt öppet internet och enskildas tillgång till ett fritt informationsflöde. Sverige bör därför inom ramen för EU och internationella forum motverka en utveckling som innebär att internetplattformar och tillhandahållare av sociala medier åläggs ett övergripande tillsyns- och ersättningsansvar för vad enskilda användare publicerar. Särskilt respekten för åsiktsyttringar och en fri opinionsbildning genom satir, referat och nyhetsförmedling behöver värnas vid övervägandet av nya åtgärder mot upphovsrättsintrång. Vi anser därför att regeringen ska verka för att avskaffa de regler på upphovsrättsområdet som står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning.

En oinskränkt ensamrätt till tankegods är inte självklar, och upphovsrätt kan inte rakt av jämföras med äganderätt. En väsentlig skillnad från äganderätt är att upphovsrätten inte är evig, och huvudregeln i gällande rätt är att upphovsrätten löper ut 70 år efter upphovspersonens död. I praktiken innebär det att ett verk oftast är skyddat från fri användning i mer än ett århundrade efter att det skapats. De långa skyddstiderna kan innebära att allmänhetens respekt för upphovsrätten undergrävs och att övergripande tillväxt- och utvecklingsintressen hämmas. Vi menar att det därför bör utredas om upphovsrättens långa giltighetstid överlag är befogad utifrån moderna förhållanden eller om det finns skäl att differentiera skyddstiderna mellan olika typer av verk. En möjlighet skulle kunna vara att överväga om det bör krävas en aktiv åtgärd från upphovspersonen för att bevara dennes ensamrätt till sitt verk efter att en viss tid förflutit.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

6. Övrigt om upphovsrätt, punkt 4 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C) yrkande 6 och

avslår motionerna

2024/25:154 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S),

2024/25:336 av Lars Mejern Larsson (S),

2024/25:1344 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 11 samt

2024/25:2987 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD).

Ställningstagande

Att privatkopieringsersättningen – den s.k. kassettbandsavgiften – fortfarande finns kvar är ett stort mysterium. Tanken var att genom att lägga en avgift på alla tomma kassettband som såldes så skulle intäkterna till upphovsrättsinnehavarna säkras. Detta system kommer från en tid när det var normalt att sitta framför radion och vara redo att trycka på inspelningsknappen för att spela in favoritlåtarna på tomma kassettband, vilket var mycket billigare än att köpa artistens nya skiva eller kassettband. Trots att kassettbanden sedan länge är utdaterade och streamningstjänster i dag är den primära källan för att konsumera musik finns ändå avgiften kvar. Avgiften läggs i dag på lagringsmedier

och innebär att varje gång man köper t.ex. en hårddisk eller ett usb-minne innefattar priset också en avgift för möjligheten att kopiera upphovsrätts-skyddat material, detta trots att lagringsmedier i dag används för helt andra ändamål. Ju mer material som får plats på lagringsmediet, desto mer får man betala. Jag anser att detta är en utdaterad lagstiftning och att regeringen därför bör vidta åtgärder för att ta bort kassettbandsavgiften.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

7. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 24,

bifaller delvis motionerna

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2024/25:1963 av Margareta Cederfelt (M) samt

avslår motionerna

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 15,

2024/25:847 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7.

Ställningstagande

Patenträtten är grundläggande för att företag och andra ska våga och vilja investera i forskning och innovation. Samtidigt har små och medelstora företag samt enskilda forskare begränsade möjligheter att försvara sina patent i domstol till följd av höga processkostnader. Vi anser därför att regeringen bör utreda förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång. En sådan försäkring skulle sannolikt fungera avskräckande för potentiella patentintrång samt öka intresset för patentering bland små och medelstora företag.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

8. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5–7,
bifaller delvis motionerna

2024/25:847 av Lili André (KD) yrkande 1,

2024/25:1963 av Margareta Cederfelt (M) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 24 och
avslår motionerna

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 15 och

2024/25:847 av Lili André (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Det är vår uppfattning att den svenska staten behöver bli betydligt mer behjälplig med att skydda svenska patent och ge ett bättre stöd vid patenttvister. Vi anser därför att regeringen borde ge en myndighet i uppdrag att assistera svenska företag och uppfinnare som råkar ut för immaterialrättsligt intrång i exempelvis USA, Kina och Japan. Därtill kan vi konstatera att Sverige i en internationell jämförelse har visat sig ha få patenttvister som avgörs i domstol. Detta kan vi anta beror på att den ekonomiskt svagare parten i en tvist tar en betydligt större risk genom att den eventuellt får betala rättegångskostnaderna om denne förlorar målet. Det är därför rimligt att regeringen utreder möjligheterna att införa ett tak för rättegångskostnader i patenntvister.

För att öka möjligheterna och viljan att fullfölja en kommersialisering av uppfinningar och innovationer menar vi även att en försäkringslösning med statlig garanti bör införas. Den ska kunna användas för den som hamnar i en tvist om intrång från tredjeland. Vi anser därför att regeringen bör utreda en försäkringslösning för den som hamnar i en tvist om intrång.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

9. Stöd vid patentintrång, punkt 5 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 15 och
avslår motionerna

2024/25:847 av Lili André (KD) yrkandena 1 och 2,

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 5–7,

2024/25:1963 av Margareta Cederfelt (M) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 24.

Ställningstagande

För att stärka innovationskraften anser jag att patent hos småföretag, startup-företag och uppfinnare behöver säkerställas. Patenträttegångar är väldigt dyra, vilket gör att få vågar ta risken att inleda en rättslig process. Europeiska kommissionen och FN:s immaterialrättsorgan (World Intellectual Property Organization, Wipo) har bland många andra studerat dessa frågor. Sammanfattningsvis har de kommit fram till att reglerna för rättegångar är en grundpelare i patentsystem, att kostnadsfördelning har en fundamental betydelse, att tidsutdräkten till det rättsliga utslaget har stor betydelse och att data för jämförelse mellan olika system saknas. I Sverige tar rättegångarna lång tid jämfört med liknande rättegångar i andra delar av världen. Regeringen bör därför utreda hur patenträttigheterna kan stärkas och obalansen mellan parterna vid rättegångar kan minimeras. En sådan utredning bör även undersöka hur obalansen dels påverkar nyttiggörande av forskning och innovationsvilja, dels kan minimeras.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

10. Övrigt om patent, punkt 6 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S),
Marianne Fundahn (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 23 och 28 samt
avslår motion
2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Patenträtten är grundläggande för att företag och andra ska våga och vilja investera i forskning och innovation. Genom ett fungerande patenträttsligt skydd ges företag och forskare förutsättningar att exploatera och kommersialisera sina innovationer både nationellt och internationellt, vilket skapar tillväxt och nya jobb. Patenträtten spelar vidare en viktig roll i industrins gröna omställning, eftersom den skapar förutsättningar för att utveckla klimatsmarta tjänster och grön teknik. Flera länder har initierat olika åtgärder för snabbare handläggning och beslut när det gäller patentansökningar inom grön teknik. Vi förordar att regeringen utreder förutsättningarna för att utforma ett sådant snabbspår för grön teknik i Sverige.

Vidare menar vi att det är hög tid att Sverige börjar använda patentinformation på ett strategiskt och systematiskt sätt för att på så sätt öka utväxlingen av innovationssatsningar. Med hjälp av denna enorma informationskälla går det att undvika dubbelforskning, påskynda utvecklingen av nödvändiga innovationer och analysera utvecklingstendenser runt om i världen. Vidare kan man genom att använda patentinformation i forskning och beslutsfattande avgöra var Sverige har störst möjlighet att konkurrera och bidra med nya klimatsmarta lösningar. För oss handlar det om att satsa forskningsmedel där de gör störst nytta.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

11. Övrigt om patent, punkt 6 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD)
och Angelica Lundberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 och
avslår motion
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 23 och 28.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör genomföra en analys av det nuvarande patentlandskapet i Sverige och internationellt. Vi menar att en noggrann analys av teknikområden med hög patentaktivitet kan ge en bättre förståelse för inom vilka områden Sverige redan excellerar och var det kan vara risk för mättnad. Genom att upptäcka områden med låg patentaktivitet kan regeringen sedan identifiera möjligheter för banbrytande innovationer och därmed områden där Sverige skulle kunna bli ledande.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

12. Nationell strategi för immaterialrätt, punkt 7 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 5 och

bifaller delvis motion

2024/25:1878 av Lili André (KD).

Ställningstagande

Sverige är ett av de länder i världen som har flest patent per capita men som tyvärr inte är lika bra på att kommersialisera och få till stånd investeringar i alla patent och innovativa produkter. Förbättrade förutsättningar för kommersialisering skulle innebära att mer av värdet från de innovationer som skapas i Sverige blir kvar. Villkoren för forskning, utveckling, demonstration, uppskalning och kommersialisering behöver därför förbättras. För att all den fantastiska verksamhet som bedrivs på svenska universitet och högskolor ska få fullt genomslag och bidra till innovationer, företag och välståndsskapande behövs också mer samverkan mellan lärosäten och näringslivet. Jag ser därför ett behov av att stärka forskningsinstituten och inkubatorerna, som har en viktig roll i att knyta samman akademien och näringslivet genom att erbjuda mötesplatser, testbäddar och demonstrationsanläggningar. Vidare är möjligheten att skydda innovationer genom patent viktig för framväxten av nya företag, affärsidéer och jobb, och i förlängningen är det avgörande för Sveriges konkurrenskraft. Jag menar därför att information om hur man söker patent för nya idéer behöver finnas enkelt tillgänglig för små företag och nya innovatörer. Hur detta ska organiseras bör utredas, och för att åstadkomma ett sammanhållet och välfungerande innovationssystem bör en sådan utredning också utmynna i en svensk immaterialrättsstrategi.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 8 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S),
Marianne Fundahn (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 27 och
bifaller delvis motion
2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det har i motioner framförts förslag om ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt i Sverige. Vi anser att ett sådant centrum kan bidra till att höja kompetensen hos såväl forskare och företag som hela samhället i övrigt och att regeringen därför bör se över förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt i Sverige. Ett sådant centrum kan samla och knyta samman olika kompetenser inom det immaterialrättsliga området. Syftet med centrumet bör vara att bidra till hög kvalitet på forskning och utbildning och att vara ett stöd för uppfinnare, innovatörer och företagare. Vi menar att regeringen gärna får låta sig inspireras av hur Sveriges grannländer, inte minst Finland, arbetar med denna fråga. Vi anser således att regeringen bör vidta nödvändiga åtgärder för att se över förutsättningarna för att inrätta ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

14. Kunskap om immaterialrätt, punkt 9 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S),
Marianne Fundahn (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1263 av Aida Birinxhiku (S) och

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26 och
avslår motion
2024/25:550 av Markus Selin (S) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Det är av yttersta vikt att Sverige tar vara på immateriella tillgångar på bästa möjliga sätt. Samtidigt behöver vi konstatera att de mindre innovatörerna ofta saknar grundläggande kunskaper om hur, var och när innovationer ska skyddas. För att säkra Sveriges innovationsledarskap är det därför viktigt att kunskapen om immaterialrätt som strategisk tillgång ökar. Detta gäller framför allt bland små och medelstora företag samt inom universitets- och högskolevärlden. Därtill behöver kunskapen om hur immateriella tillgångar ska hanteras öka inom ramen för offentlig upphandling.

Offentlig upphandling utgör en central del i ekonomin, men trots detta finns det påtagliga brister i hur immaterialrättsliga frågor hanteras inom offentlig upphandling. I dagens kunskapsekonomi blir immateriella rättigheter, såsom patent, upphovsrätt och varumärken, allt viktigare i upphandlingsprocessen, och det är därför viktigt att både offentliga aktörer och företag kan navigera dessa frågor på ett sätt som bidrar till en hållbar och konkurrenskraftig ekonomi. Vi ser därför behov av bl.a. kunskapshöjande insatser för både upphandlare och leverantörer samt tydliga riktlinjer för rättighetsförvärv.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Övrigt om immaterialrätt, punkt 10 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S),
Marianne Fundahn (S), Birger Lahti (V) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 29 och
avslår motion
2024/25:1815 av Peter Ollén (M).

Ställningstagande

Det behövs ytterligare insatser både nationellt och inom EU för att sätta stopp för det växande problemet med intrång i immateriella rättigheter. Det gäller oavsett om det handlar om exempelvis illegal ip-tv, varumärkesförfälskning eller piratkopiering av film och dataspel. Alla former av intrång i immateriella

rättigheter är stöld. Även om varje enskilt intrång kan verka harmlöst handlar det om miljardbelopp som omsätts illegalt och som flödar in i organiserad kriminell verksamhet. Konsekvenserna blir uteblivna skatteintäkter, förlorade svenska arbetstillfällen samt företag och kulturskapare som tvingas att lägga ned. Det har Sverige inte råd med. Vi är givetvis positiva till de straffskärpningar som den tidigare regeringen genomförde när det kommer till de allvarligaste fallen av immaterialrättsintrång. Nu menar vi att Sverige, liksom flertalet andra länder inom EU, behöver göra det enklare att stoppa illegala tjänster. Vidare anser vi att det krävs insatser för att öka kunskapen och medvetenheten om immaterialrättsliga intrång och deras konsekvenser.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Kunskapscentrum för immaterialrätt, punkt 8 (SD)

Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD), Johnny Svedin (SD) och Angelica Lundberg (SD) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom utskottets ställningstagande om att avstyrka motionsyrkanden om ett kunskapscentrum för immaterialrätt. Vi vill i detta särskilda yttrande förtydliga att vi, i likhet med vad som framförs i motionerna om ett kunskapscenter för immaterialrättsliga frågor, anser att ett sådant center skulle gynna innovationsförmågan i Sverige. Trots detta har vi här valt att förorda att riksdagen avslår motionsyrkandena. Skälet till det är att vi i detta fall gör bedömningen att en dialog mellan företrädare för Sverigedemokraterna och regeringen inom ramen för Tidösamarbetet skulle vara mer till gagn för tillskapandet av ett kunskapscentrum med en sådan inriktning vi vill se.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:137 Ersättning till radio- och tv-företag vid privatkopiering:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:154 av Mirja Räihä och Per-Arne Håkansson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att artister och musiker får en rimlig del av de värden som streamingekonomin genererar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:336 av Lars Mejern Larsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förenkla blockeringsförfaranden mot illegala tjänster som innebär intrång i immateriella rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:550 av Markus Selin (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att göra en genomlysning och kartläggning av möjliga behov för små och medelstora företag kring immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att öka kunskaperna om immaterialrätt bland små och medelstora företag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:553 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur patenträttigheterna kan ses över, bl.a. med avseende på hur obalansen mellan parterna vid rättegångar påverkar nyttiggörande av forskning och innovationsviljan, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:847 av Lili André (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över rättegångskostnader i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska hållas nere, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över handläggningstider i patenträttsliga tvistemål med inriktningen att dessa ska kortas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1191 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa kassettbandsavgiften och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa förbudet mot att fota offentlig konst och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1263 av Aida Birinxhiku (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka kunskapen om immaterialrätt vid offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1342 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen eller berörd myndighet bör identifiera hinder i lagstiftningen som försvårar eller förhindrar förutsättningarna för digital turism genom e-sport, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1344 av Jonas Andersson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta insatser mot illegal hantering av film och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1451 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en analys av det nuvarande patentlandskapet i Sverige och internationellt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ambitionen att inrätta ett kunskapscenter för immaterialrättsliga frågor och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse en myndighet för att assistera svenska företag och uppfinnare vid immaterialrättsligt intrång och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en försäkringslösning för den som hamnar i en tvist om intrång och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett tak för rättegångskostnad vid patenttvist och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera upphovsrätten och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att avskaffa regler på upphovsrättsområdet som står i konflikt med intresset av ett fritt internet och en fri åsiktsbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att revidera lagstiftningen så att fri spridning av offentlig konst möjliggörs och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om upphovsrättsliga skyddstider och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1774 av Mats Berglund m.fl. (MP):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående tillsätta en utredning i syfte att säkra upphovspersonernas och de utövande konstnärernas rättigheter och villkor i ljuset av AI-utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1815 av Peter Ollén (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur svensk immaterialrätt bättre kan skyddas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1878 av Lili André (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1963 av Margareta Cederfelt (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga patentintrångsförsäkring för svenska innovationer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning som utmynnar i en svensk immaterialrättsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2617 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att omgående tillsätta en utredning i syfte att säkra upphovspersonernas och de utövande konstnärernas rättigheter i ljuset av AI-utvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att agera pådrivande inom EU för en översyn av upphovsrättslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2952 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bilder på offentlig konst bör kunna delas online utan restriktioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2987 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbeta inom EU för att riva upp lagen om civilrättsliga sanktioner på immaterialrättens område och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3110 av Lawen Redar m.fl. (S):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa utvecklingen på upphovsrättsområdet och vidta nödvändiga åtgärder och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3136 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en fungerande upphovsrätt i ljuset av utvecklingen inom AI och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett snabbspår för handläggning av patentansökningar inom grön teknik och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en frivillig privat försäkring mot patentintrång och tillkännager detta för regeringen.

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka kunskapen om immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ett nationellt kunskapscentrum för immaterialrätt och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka användningen av patentinformation och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bekämpa intrång i immateriella rättigheter och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen
(1960:729) om upphovsrätt till litterära
och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs att 48, 61 och 62 §§ lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*48 §¹

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *televisionsutsändning* genom att

1. ta upp utsändningen på en anordning genom vilken den kan återges,
2. framställa exemplar av en upptagning av utsändningen,
3. sprida exemplar av en upptagning av utsändningen till allmänheten,
4. tillåta återutsändning eller en återgivning för allmänheten på platser där allmänheten har tillträde mot inträdesavgift, eller
5. tillåta att en upptagning av utsändningen på trådbunden eller trådlös väg överförs till allmänheten på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till upptagningen från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

De rättigheter som avses i första stycket 2, 3 och 5 gäller till utgången av femtionde året efter det år då utsändningen ägde rum.

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *televisionsutsändningar* som avses i denna paragraf.

När ett exemplar av en upptagning enligt denna paragraf med företagets samtycke har överlåtits inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får exemplaret spridas vidare.

Om ett radio- eller tv-företag har krav på ersättning för en sådan vidare-sändning som avses i 42 f § och som har skett med företagets samtycke, ska företaget framställa sitt krav samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

61 §²

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ är *tillämpliga* på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *televisionsutsändningar* som

Ett radio- eller tv-företag har, med de inskränkningar som föreskrivs i denna lag, en uteslutande rätt att förfoga över en ljudradio- eller *tv-utsändning* genom att

Bestämmelserna i 2 § andra stycket, 6–9 §§, 11 § andra stycket, 11 a, 12, 13 och 15 a–16 §§, 16 a § tredje stycket, 16 e–17 c, 17 e, 21, 22, 25–26 b, 26 e, 26 k–26 m, 42 a, 42 b, 42 d och 42 g–42 k §§ ska tillämpas i fråga om ljudradio- och *tv-utsändningar* som avses i denna paragraf.

Bestämmelserna i 45, 47 och 48 §§ *tillämpas* på framföranden, ljudupptagningar samt ljudradio- och *tv-utsändningar* som äger rum i

¹ Senaste lydelse 2022:1712.

² Senaste lydelse 2022:1712.

äger rum i Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *televisionsföretag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Bestämmelserna i 48 b § tillämpas på presspublikationer vars framställare är etablerad i Sverige. Bestämmelserna i 49 § tillämpas på arbeten vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas även på arbeten vars framställare är svensk juridisk person och har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet i Sverige. Om den juridiska personen har sitt säte i Sverige men inte sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet här, tillämpas bestämmelserna dock endast om arbetet ingår i en ekonomisk verksamhet som har etablerats i Sverige.

Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 50 och 51 §§ på alla fotografiska bilder och övriga bestämmelser på fotografiska bilder

1. vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, eller

2. som först har getts ut i Sverige eller samtidigt i Sverige och utomlands, eller

3. som har infogats i en byggnad eller annan anordning som är fast förenad med marken, om byggnaden eller anordningen är belägen i Sverige.

Vid tillämpningen av tredje stycket 2 anses utgivningen ha skett samtidigt, om bilden har getts ut i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars

Sverige. Dessutom tillämpas 45 § på framföranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige, 47 § på ljudupptagningar vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och 48 § på utsändningar av radio- eller *tv-företag* som har sitt säte i Sverige. Bestämmelserna i 46 § tillämpas på ljudupptagningar och upptagningar av rörliga bilder vars framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige liksom på sådana upptagningar av rörliga bilder som äger rum i Sverige. Bestämmelsen i 46 § om exemplarframställning gäller dock alla ljudupptagningar.

Av bestämmelserna i 45 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på framföranden som har gjorts av någon som är svensk medborgare eller som har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 46 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på upptagningar vars

framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

framställare är svensk medborgare eller svensk juridisk person eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Av bestämmelserna i 48 § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 m §§ endast på utsändningar av radio- eller tv-företag som har sitt säte i Sverige. Av bestämmelserna i 49 a § tillämpas hänvisningen till 26 k–26 p §§ endast på fotografiska bilder vars framställare är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

62 §³

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *utgivits* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av *en bindande EU-rättsakt eller ett av EU ingånget eller av riksdagen godkänt avtal med en stat eller en mellanfolklig organisation*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har *getts ut* av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2025 i fråga om 62 § och i övrigt den 1 januari 2026.

2. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den nya lydelsen tillämpas även på prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet.

3. Bestämmelserna i 48 och 61 §§ i den äldre lydelsen tillämpas för åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 1995:1273.